

HALUATKO TIETÄÄ LISÄÄ? TÄÄLTÄ PÄÄSET TUTUSTUMAAN AIKAKAUTEEN SYVEMMIN

LISÄTIETOA 4.

SUUREN MURROKSEN LAPSET

Hyvinvointia ja parempaa elämää

Hyvinvointiyhteiskunnan kehittymiseen kuului varhaiskasvatuksen ja lastenhoidon yhtenäistäminen. Vaikka suuri osa lapsista vietti päivät kotona äitinsä kanssa, perustettiin erityisesti kaupunkeihin lastentarhoja. Erityisesti kaupunkilaisissa työläisperheissä kummankin vanhemman työskentely oli tärkeää, ja valtio tuki yhteiskunnan kehitystä tukemalla kunnallista päivähoitoa.

Hyvinkäällä suuret lapsijoukot ja kivistä koulujen rakentaminen liittyivät vahvasti yhteen. Sodan jäljiltä myös siirtoväestön muutto paikkakunnalle näkyi mm. julkisten palvelujen tarpeessa. Asuntoja tarjosivat niin kunta kuin teollisuuslaitoksetkin, ja ne osallistuivat alueen päivähoiton kehittämiseen ja järjestivät työntekijöidensä perheille vapaa-ajan toimintaa. Heti sotien jälkeen päivähoiton varsinainen järjestäminen oli MLL:n varassa, kauppala vastasi kesäkauden päiväkodista vuodesta 1948 alkaen. Kunnallinen, jatkuva päivähoito alkoi Päiväpirtin tiloissa vuonna 1954. Lisääntyvään tarpeeseen ei kuitenkaan pystytty täysin vastaamaan ja monet lapset olivatkin yksityisessä päivähoitossa tai muiden lasten kanssa oman onnensa nojassa.

Hyvinvoinnin kasvaessa neuvolajärjestelmä kehittyi entisestään. Vastuu äitiys- ja lastenneuvolasta siirtyi kunnille vuonna 1944, ja neuvolapalvelut olivat asukkaille vapaaehtoisia. Lastentalon neuvolapalvelut korvasivat

kunnallisina palveluina, kunnes vuonna 1949 kauppalaan perustettiin oma neuvola.

Koulutoiminta oli Hyvinkäällä vilkasta heti sodan jälkeisistä vuosista lähtien. Suuret ikäpolvet tarvitsivat opetusta, sillä he kasvoivat maailmaan, jossa hyvää koulutusta arvostettiin aiempaa enemmän. Alueen kouluvelvollisten lasten määrä kolminkertaistui sota-ajasta, ja ympäri aluetta nousikin uusia koulurakennuksia vastaamaan tarpeisiin. Koulut työllistivät myös uusia opettajia ja muuta henkilökuntaa.

Kunnallisten palvelujen parantuessa esimerkiksi kirjastot alkoivat kohdistaa palvelujaan myös lapsille. Kirjastoihin ilmestyivät lastenosastot ja Hyvinkäällä lapsille tarjottiin satutunteja. Aseman koulussa ja Hämeenkadun koulussa pitkän uran opettajana tehnyt Helvi Ängeslevä piti miehensä Mikon kanssa lapsille 60-70-luvulla satujenlukuhetkiä. He kirjoittivat kolme Satuhyrrä-kirjaa, jotka tulivat monelle lapselle erityisen tutuiksi.

Lastentalo

Vanhempien työskentely tehtaissa ja poissa kodin piiristä toi mukanaan uuden ongelman: mitä lapset tekevät vanhempien työpäivän aikana? Osa lapsista oli isompien sisarusten tai isovanhempien hoidossa, mutta yhden vanhemman perheissä lapset olivat oman onnensa nojassa vanhemman ollessa palkkatöissä.

Jo vuoden 1918 sisällissodan aikana suunniteltiin "lastenseimen perustamista" Hyvinkäälle sekä punaisten että valkoisten naisten toimesta. Lasten hyvinvoinnista kannettiin huolta sodan jälkeenkin ja vuonna 1921 perustettiin Mannerheimin lastensuojeluliitto, jonka tehtävänä oli tukea vanhempien kasvatustyötä sekä kehittää suomalaista varhaiskasvatusta. Vuonna 1922 Hyvinkäälle perustettiin liiton toimesta lahjoitusvarioin toimiva lastentarha, joka tarjosi vanhemmille mahdollisuuden saada lapsensa turvalliseen hoitopaikkaan. Vuodesta 1924 toimintaa oli Lastentalossa, jonka katon alla toimivat myös pienille, alle 3-vuotiaille tarkoitettu Lastenseimi, Lastentarha sekä kerho- ja pyhäkoulutoimintaa sekä äideille suunnattu neuvontatoimisto.

Hyvinkään Lastentalon suunnitteli arkkitehti Wivi Lönn (1872-1966), ja se toimi vuodesta 1924 aina vuoteen 1967, jolloin rakennettiin uusi lastentarhatalo. Heti aloitusvuonna Lastentaloon kirjattiin 250 lasta ja vaikka myöhemmin vuosina lapsimäärä laskikin tuntuvasti, olivat tilat silti ahtaat. Vuonna 1934 juhlittiin Lastentalon kymmenvuotisjuhlia, ja paikalle saapui vaikutusvaltaisia vieraita aina marsalkka Mannerheimista Arvo Ylpöön. Talo oli ensimmäinen MLL:n paikallisosaston rakennuttama lastentarhatalo.

Arki Lastentalossa oli leikkiä, ulkoilua ja yhteisiä ruokahetkiä. Leikki nähtiin lasten töistä tärkeimmäksi. Vanhemmat saivat tuoda lapset hoitoon

puoli seitsemältä aamulla ja hakea viiteen mennessä iltapäivällä. Lastentalossa työskentelivät koulutetut lastenhoitajat, joista monet muistavat Terese Häkkisen eli Teres-tädin.

”Olin Mannerheimin lastensuojeluliiton päiväkodissa. Jos siellä puhui rumpia niin Teres-täti pesi suun saippualla.”

Eero Jokinen, Lastentalossa 1930-luvulla

MLL:n lastentarha toimi Lastentalossa yhtäjaksoisesti 40 vuotta ja vuonna 1967 rakennus siirtyi Hyvinkään kaupungin omistukseen. Pitkään tyhjiään ollut ja huonokuntoiseksi päässyt rakennus paloi kivijalkaan vuonna 2006.

”Ja kun mä kasvoin niin vanhaksi, että minut otettiin päiväkotiin, mä tappelin ensin kauheesti vastaan, mä olisin halunnut olla kotona vaan. Mut vietiin siihen läheiseen päiväkotiin sitten päiväksi ja mä muistan että mua ei tullu monta kertaa kukaan hakemaan. Ja sieltä ei laskettu, koska mä olin niin nuori vielä, yksin. Mutta kun kukaan ei tullut hakemaan niin mä sitten kävelin sen matkan ja Hämeentien yli, mitä sinäkin olet ajanut monta kertaa, Hämeentien yli kotiin. Ei siitä nyt montaa sataa metriä ollu. Ja mä katoin aina palaako, se oli kello 16 jälkeen jolloin ihmiset normaalisti pääsi töistä pois, palaako kolmannessa kerroksessa valot. Jos palaa, niin äiti on ylitöissä ja äiti tulee vasta 7-8 aikaan.”

Ensio Rantanen, Lastentalossa 1930-luvulla